

Universal Declaration of Human Rights - Baoulé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sran mmla mun be mēn nun jɔ bole

Ibo bole

Kɛ ɔ fin kɛ sran kwlakwa i sran bule ɔ fin blɔlɔ'n ti, kɛ i sran-mmla ɔ nin sran kwlakwla liɛ'n sɛ'n ti, kɛ iso nin ye ɔ nin fɔundi, nanwle atin, aklunjɛ ba mēn nun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ sɛ be si'a sran-mmla mun, nan sɛ be bu'a be like fi, i sɔ nin ye ɔ fa sa tɛtɛ yewa'n ba'nti, sange kɛ ɔ fin kɛ be seli kɛ mēn nga mɔ i nun sran mun be di be fɔundi, mɔ be kwla be kan be klunklo ndɛ, be kwla be sɔ be klunklo like, mɔ sɛkunlɛ ɔ nin yalɛ b'a jaso su, i sɔ mēn mɔ be wan sran kundɛ i dan'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ i dan lika nin ye le kɛ ɔ fata kɛ mmla su awa ye ɔ nian sran-mmla mun be suɔ, kɛ ɔ ko yo nan b'a mianmian-man sran nan w'a faman ya w'a jaso-man be nga be fa kwlaɛ nin sran tɛtɛ yolɛ be fa be tintin i su be wun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ like nga ɔ ti kpa dan yeɛ mēn mun b'afien janvɛ kekɛ diwa'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ mēn unmuan nun nvle mun be yali be wan be kan be sie su yekun kɛ be te lafi sran-mmla su dan, sran ɔ ti like dan, ɔ le'a gua, bla nin yasua be sɛ. Be wan i sɔ'n ti, like nga ba ko yo nan sran mun b'a nyan alaje, nan aklunjɛ w'a ba be wun, fɔundi nun, i sɔ like nin ye be wa yo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nvle nga be wo anyia sɔ nun, be wan be nin like nga be flɛ, kɛ "Mēn mun be Bo Yekun Anyia" be bo yekun be bo mandren nan sran i fɔndi ɔ nin i sranmmla be kaci ninge mɔ sran kwlakwla i ti wo be bo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nga ɔ ti kpa dan yeɛ kɛ sran mun be ngba be fa be ti be wlɛ sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi be bo'n ti

Anyia Dan wan kɛ Ndɛ nga be kɛn ye'n, ɔ fata kɛ ɔ kaci kɛ like mɔ i dɛnman ye sran kwalkwla nian; mēn kwlakwla be kundɛ be kɛn; ɔ ye sɔ nan mēn kwlakwla su sran o, mēn kun i siesielɛ ninge mun, be bu Ndɛ Dan nga i akundan cɛn kwlakwla, be bo mandren ɔ nin sran mun be fluwakleɛ, ɔ nin ngwleɛ kleɛ, be yo man sran mun be dan lika si sran-mmla ɔ nin fɔndi; kɛ be ko si be kpɔkun be yo blɛblɛ, mēn kun nun o, mēn ngba nun o, man sran mun be ngba be si i sɔ ndɛ: mēn nga be trannin annuanzɛ dan i ase be nun sran mun o, be nga be wo i sɔfue mun be bo'no, ɔ fata kɛ i sɔ sran mun be ngba be si sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi.

Tikɛ kikli

Sran mun be ngba, kɛ be wu be ɔ, be ngba be sɛ, fɔndi nun, sran-mmala nun. Be si akundanbu, be si su ɔ fata kɛ sran mun be tran'n, be tran aniaan nun tranɛ.

Tikɛ 2

Sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi nga ɔ wo Ndɛ dan nun, sran kwlakwla kwla fa ye ilie; ɔ le'a kɛ e ti sran nvle ngunmin, kɛ e wunnen ti'a kun, e anien ti'a kun, e bo lika ti'a kun, e like sɔwa ɔ ti i ngunmin, e politiki angundan ti'a kun, e fin'a lika kun, ɔ le'a kɛ wie ti sikafue, wie ti yalɛfue, kɛ wie mun be osu ti wlengbi, wie mun be osu ti kanga.

I kungba yekun, be kwla'a kpaman sran mun be nun be se'akɛ nga ti bue nga su sran, nga be wun'en i liɛ wlɛ'n kpa, be wun'an mēn nga su ɔ fin ɔ: be kwla'a be se'a sɔ, kanzɛ sran fin nvle ufɛ suo, sɛ nvle sɔ ɔ le i fɔundio, kanzɛ i ti wo mēn ufɛ i bo o, ɔ nunmēn i ti bo nun tile o.

Tikle 3

Sran kwalakwla, ɔ fata kɛ be sese i nguan, be wukɛ i ɔ di i fɔundi, be sese ibɔbɔ ba unmuɔn.

Tikle 4

Be kwla'a be fa-man sran be kaci'a kanga. Sran kanga yole nin i fatɔ ɔ nin i ninge i fa sɔ mun be yowa, ba tanninnin be ngba be atin.

Tikle5

Be kwla'a be ye'a sran fi like tɛtɛ mun, be wlɛ-mɛn i bisva, be kwla'a be yo-mɛn i ninge nga mɔ ɔ ye sran finfin, mɔ ɔ kaci sran kɛ blo nnɛn mun be sa.

Tikle 6

Lika kwlakwla nga sran kun wo, ɔ fata kɛ be bu i sran, ɔ fin i mmla su.

Tikle 7

Sran mun be ngba be sɛ mmla mu be nyrun; i sɔ'n ti, ɔ fata kɛ mmla mun be wutu be su, be ngba. sran kwlakwla, ɔ fata kɛ be wukɛ i nan sran nun kpakpawa w'a nyɛn-mɛn; sran nun kpakpawa ɔ ti kɛ Ndɛ nga i gblu tɔwa sa.

Tikle 8

Sran kwmakwla le atin ɔ ko to ibɔbɔinvle su jɔlɛ difuɛmun, sɛ ɔ fin nan be bu i anunnflin i fɔundi-mmla su, fɔundi-mmla nga be klɛli i fluwa nga be flɛ i kɛ "mɛn i takawa i bo fluwa".

Tikle 9

Be kwla'a be tra-man sran ngbɛn sa, be kwla'a be wlɛ-mɛn i bisua, be kwla'a be tu-mɛn i mɛn kun su ngbɛn sa.

Tikle 10

Sɛ be sanman sran, nan ndrumun tran nun, ndɛ nga ti yɛ be sanman i, ɔ fata kɛ nzraa nun, nanwlɛ nun, jɔlɛ difuɛ mun, be nga be ti nun-man sran fi bo'n, mɔ be ti nanwlɛ sran, be yɛ ɔ fata kɛ be ken i sɔ ndɛ liɛ niɔn: be yɛ be kwla se kɛ sɛ ɔ wo i ndɛ fɛ su o, sɛ kusuman, nzanman mɔ be sanmanin i, ɔ ti atin su o.

Tikle 11

1. Sran kwla nga b'a senmɛn i ndɛ kun ti, kɛ be nian kan ndɛ mɔ be nian bu-man, i sɔ fuɛ'n be kwla'a se'a kɛ i ndɛ yo'a fɛ. A wun kɛ be kwla be se sɔ, san b'a di jɔlɛ, be ngba be ngba be nyrun, ato a wlu'a nun, be nga be ko jɛn i sin i ti kplilɛ b'a jran.

2. Be kwla-man be bu-man ndɛ be guɛ'ɛ sran kun su; sɛ ndɛ ti yɛ be senmɛn i, i nun nga ɔ fa ye sa sɔn, mmla wie fi, i nvle liɛ su mmla o, mɛn nun mmla o, be bu'ɛ i sɔ like liɛ'n kɛ ɔ ti like tɛ. I ng'ɔ wuka su, yɛlɛ kɛ alamandi nga be fu i, bisua nga be wlɛ i, be nuan kwla'a tra-man nga be fa be yo i sɔ titi'n

Tikle 12

Be kwla'a be wla-man be nuan sran kun i awlo nun ndɛ mun be nun ngbɛn, i awlo nun ndɛ i tranwlɛ, i fluwa nga ɔ klɛ'n, i fluwa nga be klɛ i, be kwla'a be kɛn'ɛn i wun ndɛ ngbɛn, be kwla'a be saci i dunman ngbɛn. I sɔ ninge liɛ mun be ti, ɔ fata kɛ mmla mun be sasa sran kwlakwla.

Tikle 13

1. Sran kwlakwla ɔ kwla wlanwlan sin, nvle kun nun, lika nga ɔ klo ke ɔ tran'n ɔ kwla se ke wa ye n klo ke n tran.
2. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ jaso nvle kun su kɔ lika nfle; ɔ kwla jaso ibɔɔ nvle lie'n su, kpɔkun ɔ kwla se i sin ɔ ba i nvle lie'n nun yekun.

Tikle 14

1. Se nvle kun su be kle sran kun yalɛ, sran sɔ'n ɔ le atin ɔ kɔ mantan nvle ufue mɔ ɔ kwla sɔ i nun ɔn.
2. Sange i sɔ atin lie'n, wɔ nga a ye sa tɛtɛ mɔ ɔ kɔ-man Mɛn b'Anyia be ndɛ lie su'n, wɔ nga a ye i sɔ sa tɛ mɔ fata ke be sanman wɔ'n, sa kpa, a kwla'a a jɛn-mɛen i sɔ atin su kan-man ndɛ.

Tikle 15

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ nyen i aulie nvle
2. Be kwla-man be se-man sran kun ke, ɔ fin andɛ a le'a aulie nvle wie kun, i sa sɔ ngben; kusuman, se sran kun wan ɔ kaci i aulie nvle, ɔ le atin kaci.

Tikle 16

1. Ke be ko nyin yasua kun ɔ nin bla kun, be le atin be ja be wun, be taka be awlo; ɔ fata ke ndɛ ke nvle ufle nun sran, mɛn ufle nun sran, like sɔwa wafa ufle sran, ɔ fata ke i sɔ angundan wlu nun. Be aja nun, be nyɔn be se; be nun kun se'a ke ɔ tin kun su: i blɛ nga be ja o, ke be titi aja nun o.
2. A wun ke be ja'n, uun be nyɔn be nuan w'a yekun, be klun klo su.
3. Awlo bo ɔ ti ke ananganman like sa, ye ɔ ti nvle kun su sa i olui niɔn; ɔ fata ke nvle ɔ nian su ke i nyima sa, ke awa wuke i.

Tikle 17

1. Sran kwlakwla, i kungba anze, ɔ nin sran ufle mun anze, ɔ kwla le i ti bo nun like.
2. Be kwla'a le'a sran fi i ti bo nun like i sanun.

Tikle 18

Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ bu i ti bo nun angundan, ɔ nyen i klun ndɛ, ɔ kwla sɔ i like wafa nga ɔ klo i'n; ke ɔ fin i le kusuman, se i wan ɔ kaci nan ɔ sɔ like ufle'n, se i wan ɔ bu akundan ufle'n, ɔ le atin ɔ kaci. Se i wan i klun akundan lie'n, i like sowa lie'n, se i wan ɔ bo be jɔ, i ba kungba o, ɔ nin sran ufle mun o, ɔ le atin ɔ bo be jɔ; se kusu i wan ɔ ye i like aswre nun, ɔ le atin yo. I kwlaa ngo'le, ɔ kwla kle i fluwa nun, ɔ kwla yo like kwlakwla nga fata ke ɔ yo; sran fi kwla'a tannin i atin.

Tikle 19

Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ bu i bɔɔ ti bo nun akundan, ɔ ken i klun ndɛ nga i wan ɔ kan'n. I sɔ i sin yeke ke se ɔ ken i klun ndɛ'n, be kwla-man be kle'e i yalɛ; i sin nin yeke ke ɔ le atin kunde ndɛ mun be tile; i kusuman kwla bo ndɛ ɔ nin nzɛbua mun be jɔ kle sran mun; like kwlakwla nga ɔ kwla fa bo i sɔ jɔle lie, ɔ fa bo; ɔ nun-man i ti nun kaan ke awe wo nvle mun b'afien.

Tikle 20

1. Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ nin sran ufue mun be ya anyia; ɔ kwla wlu anuanze nga ɔ ti'a nzaje anuanze nun.
2. Be kwla'a be mianmian-man sran kun ɔ wlu-man anuanze kun nun.

Tikle 21

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ, i bɔbɔ i nvle lie'n su, ɔ tran awa i juman be ti, se nen i bɔbɔ trele sa, ɔ kwla yo i janunfue.
2. Sran kwlakwla ɔ le atin, nán ndrunmun kan tran nun, mɔ di i bɔbɔ i nvle'n su awa juman.
3. Nvle kun su i sran unmwah mun, be ye be man nvle sɔ i su gbengben be fangan. I sɔ'n ti, ɔ fata ke be yo manwle nun vote, nan sran mun be nde nga ɔ wo be klun, b'afe i sɔ b'a kan vote'n le nuan; ke i nuan ko ju'n, ɔ fata ke ɔ sen i wun; sran ngba vote o, aswre vote o; i kwlaa nga ɔ yo ɔ, vote i yowa, nan mianmianle tran nun, sran kun i klun vote ye ɔ vote ɔ.

Tikle 22

Sran kwlakwla, ke mɔ ɔ ti nvle kun su sran'n, ɔ fata ke ɔ nyan awa sran anwukalelike, ɔ le awunnyanmbelusue atin, awasranwukale atin, be nyin su yiyile ninge atin; i sɔ ninge mun ye be ti sran kwlaa cinjin, be ye be yi sran i sran lika nglo ɔ, be yo i fɔundi-mmla be dan; i sɔ'n fin nvle kun i mandren bowa nun, ɔ fin men mun be wun wukawa nun, ɔ fin nvle kun i siesiewa nun, ɔ fin nvle kun i nun anyanbewun ninge mun nun.

Tikle 23

1. Sran kwla ɔ le atin mɔ ɔ di i bɔbɔ i klunklo juman, juman i fa diwa ɔ nin i akatua be ti i klunsu; ɔ fata ke be nian i su, nan man ɔ tran sa ngben ke ɔ nyan-man juman
2. Sran kwlakwla i juman nga ɔ di, i su sika ce ye ɔ fata ke be men i ɔ, ɔ le'a ke sran kun ɔ le i akatua, sran kun ɔ le i akatua
3. Sran kwlakwla, ke ɔ di juman'a ɔ fata ke i akatua nga be tue i'n, ɔ ju i bɔbɔ, i yi ɔ nin i mma mun be wun siesiele ke ɔ fata ke sran fa siesie i wun sa. Se akatua sɔ'n ju-man, awa wuka suɔ ɔ yo ye.
4. Sran kwlakwla ɔ nin i wiengu mun be kwla be taka jumandile anuanze, sran kwlakwla ɔ kwla wlu i sɔ anuanze lie nun ɔ fa kpili i like nga ɔ lo i i ti.

Tikle 24

Sran kwlakwla, ke ɔ di juman'n, ɔ le atin ɔ lo unmien, ɔ le ble wie ɔ ɔ yiyi i nyisu ɔ. ɔ fata ke dɔ nga mɔ ɔ fa di juman, nan ɔ ce ngboko; ye afue kun nun i ble mɔ ɔ di'a juman, ɔ fata ke be tue i kale.

Tikle 25

1. Sran kwlakwla ɔ fata ke i sa nun yo fe nan w'a kwla w'a ye i wun ayre, w'a kwla w'a siesie i wun, i bɔbɔ nin i yi nin i mma mun, ke ɔ ti ke alie dile lie'n, trale wlawa'n, lawle'n, be wun ayre yele'n, ble mɔ ɔ di'a juman'n, mɔ ɔ tɔ tukpakie'n, se ɔ kwla'a nun'n, se ɔ wo angbeti nun'n, se w'a yo oke'n; sa yale kwlakwla nga ɔ tɔ i su mɔ i sa nun a wie'n, ɔ fata ke awa wuke i.
2. Blata ɔ nin ba kangan mun, ɔ le be wukale lie'n mɔ awa wuka be ɔ. Ba kangan kwlakwla, kanze be wu be gua su o, kanze be wu be aja nun o, be kwlakwla ɔ fata ke awa sasa be.

Tikle 26

1. Sran kwlakwla ɔla atin mɔ be kle i fluwa. Sran fluwa klele'n, ke ɔ fa ju ke sua blu su'n, sika tualɛ nun-man nun. ɔ fata ke ba kangan mun be ngba be kɔ suklu, be nun kun le'e ti ke ɔ kɔ-man. Sukln nga be kle blale juman nin juman dile nun, i sɔ suklu'n, ɔ fata ke ɔ tru; suklu dandan mun be nun wlule i atin, ɔ fata ke be tike man sran kwlakwla; be kpa'a sran mun be nun, sran kun ɔ nin i like lie mɔ ɔ kwla yo ɔ.

2. ɔ fata ke fluwa klele ɔ yi sran i sran lika i nglo, ɔ yo man sran mun be bo nyan, ɔ yo man be nyin yi sran-mmla mun ɔ nin fɔundi-mmla nga ɔ ti fɔundi-mmla be bɔ'n. Fluwa klele ɔ fata ke ɔ yo man ndidie ba sran mun b'afien, ɔ yo man sran mun be yaci sran kun nun ɔ yo i klunklo ninge, man janvue dile ɔ ba men mun b'afien, sran nvle mun b'afien, like sɔfue mun be wafa b'afien. Fluwa klele i kungba yekun, ɔ fata ke ɔ man "Men mun be Bo Yekun Anyia" be ninge nga mɔ be yo mɔ alaje ko cɔ mɔn nun.

3. Sie mun ɔ nin nien mun, be ye ɔ fata ke be kunde fluwa i klele wafa nga ɔ nin be mma mun fata ɔ.

Tikle 27

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ, i nvle lie'n su ninge mɔ ɔ ti ke be nyin su yiyiwa ninge, be sa ti ninge, aguin ninge, ɔ le atin ɔ ye i sɔ ninge wie, ɔ le atin ɔ di su wie; ɔ le atin ɔ wuka be yo be nyrun kɔle ninge mun; afin sɛ mblusue fite su, ɔ le atin di wie.

2. Sran kun, sɛ ɔ di i be nyrun, kɔle aguin juman, ɔ klei fluwa, ɔ di aguin nan sɛ i duman fite su ɔ, i mblnsne fite suɔ ɔ ti ilie.

Tikle 28

Sran kwla ɔ le atin ɔ kunde ke sran mun b'afie, men mun b'afien ɔ ye flɔlɔ, i sɔ nan sran-mmla ɔ nin fɔundi nga be kan be nde Nde nga nun, b'a su mma.

Tikle 29

1. Sran kun, ɔ fata ke ɔ yo like men i nvle mɔ i nun ye i bɔbɔ ɔ kwla di i fɔundi, ɔ kwla bo nyan.

2. Sran i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ le'a awielie ufle, san awielie nga i nve su mmla mun be sieli ke ɔ fata'a ke sran kun i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ tannin sran ufle mun be lie atin. I sɔ nin ye man be kwla fa atin ndenman kpa su, aunjɔe ɔ ba nvle nga mɔ i su kpɛn siele ɔ wo sran kwlakwla sa nun nun.

3. Sran-mmla nin fɔundi ng'ɔle be kwla'a fa-man be yo'a like fi mɔ ɔ kaci i sin si Men mun be Bo Yekun Anyia be atin lie'n

Tikle 30

Awa kun, sran akpasua, sran kun, be kwla'a be jran-man dɛ nga i nun tre ba kun su be se'a ke be le atin mɔ be di juman wie, be yo ninge wie mɔ ɔ ti sran-mmla nin fɔndi nga be wo ye be sakiwa.